

BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
SREDNJOBOSANSKI KANTON/KANTON SREDIŠNJA BOSNA
KANTONALNI SUD U NOVOM TRAVNIKU
Broj: 46 0 P 109059 23 Gž
Novi Travnik, 06.06.2024. godine

Kantonalni sud u Novom Travniku, u vijeću sastavljenom od sudija Pezer-Alić Aide kao predsjednice vijeća, Kokić Edvina i Trifković Denisa kao članova vijeća, u pravnoj stvari tužitelja, i to: 1) B. E. sina Z. iz B., ul. ... i B.E. sina Z. iz B., ul. ..., kao pravnih sljednika tužitelja Z. B., 2) D.P. kćeri P., rođene P. iz B., ... , i 3) P. V. sina P. iz B., ..., svi zastupani po punomoćniku Ivici Dragun, advokatu iz Bugojna, protiv tuženih, i to: 1) Š. S. sin Dž. iz B., ulica, 2) P. V. sin B. iz B., ..., zastupani po punomoćniku Pokvić Hajrudinu, advokatu iz Bugojna, 3) M. M. kći N. iz S., N.s., ulica ..., 4) Č. I.R sin M. iz R.S, B., ulica ... i 5) Ž. Č. kći M. iz R.S, B., ulica ..., svi zastupani po punomoćniku M.M., advokatu iz Banjaluke, Aleja svetog Save broj 4., radi utvrđivanja ništavosti, vrijednost spora 30.001,00 KM, odlučujući o žalbi tužitelja izjavljene protiv presude Općinskog suda u Bugojnu broj 46 0 P 109059 22 P od 08.06.2023. godine, u sjednici vijeća održane dana 06.06.2024. godine donio je sljedeću:

PRESUDU

Žalba tužitelja se odbija kao neosnovana, te se potvrđuje presuda Općinskog suda u Bugojnu broj 46 0 P 109059 22 P od 08.06.2023. godine.

Odbija se, kao neosnovan, zahtjev tužitelja za naknadu troškova postupka povodom pravnog lijeka u iznosu od 1.260,00 KM.

Obrazloženje

Pobijanom presudom odbijen je tužbeni zahtjev kojim je traženo da sud utvrdi da su ništavi i da ne proizvode pravno dejstvo: 1. Ugovor o doživotnom izdržavanju OPU-lp: 330/21 od 12.10.2021. godine zaključen kod notara Denisa Sijamije iz Bugojna između drugotuženog P.V. sina B. iz B. i P. Z. sina B. iz B. s jedne strane kao primatelja izdržavanja i prvotuženog Š. S. sina Đ. iz B. kao davaoca izdržavanja, 2. Ugovor o poklonu broj OPU-lp: 456/2021 od 27.10.2021. godine zaključen kod notara Zaima Topalovića između poklonodavca M. M. (N.) iz S. N.S. i prvotuženog Š.S. sin Dž. iz B., te 3. Ugovor o poklonu broj OPU-lp: 517/2021 od 14.12.2021. godine zaključen kod notara Zaima Topalovića između poklonodavaca Č.I. (M.) iz B. i Č.Ž (M.) iz B. i prvotuženog Š.S. sin Dž. iz B., te da se slijedom takvog utvrđenja u zemljišnim knjigama Općinskog suda u Bugojnu i katastarskom operatu Općine Bugojno izvrši uspostava stanja upisa koji su bili prije provođenja pomenutih ugovora u tim javnim registrima nekretnina. Također, tužitelji su dužni prvo i drugotuženom naknaditi troškove postupka u iznosu od 5.530,00 KM, a treće, četvrto i peto tuženom na ime troškova postupka iznos od 3.241,00 KM, sve u roku od 30 dana pod prijetnjom izvršenja.

Protiv ove presude žalbu su blagovremeno izjavili tužitelji iz svih žalbenih razloga propisanih odredbom člana 208. stav 1. Zakona o parničnom postupku, sa prijedlogom da ovaj sud uvaži žalbu i pobijanu presudu ukine i predmet vrati

prvostepenom sudu na ponovni postupak, te da obaveže tužene da tužiteljima naknade troškove postupka u vidu sastava žalbe po punomoćniku u iznosu od 1.260,00 KM.

Tuženi su dostavili odgovore na žalbu tužitelja u kojima osporavaju žalbene navode, sa identičnim prijedlogom da ovaj sud odbije žalbu.

Nakon što je ispitaio pobijanu presudu u granicama navoda iz žalbe i po službenoj dužnosti u smislu člana 221. Zakona o parničnom postupku („Službene novine Federacije BiH“ broj 53/03, 73/05,19/06 i 98/15), ovaj sud je odlučio kao u izreci presude iz sljedećih razloga:

Žalba je neosnovana.

Predmet spora u postupku koji je vođen pred prvostepenim sudom bio je zahtjev tužitelja za utvrđenje ništavim tri ugovora, te uspostavu ranijeg stanja upisa u pogledu vlasnika i posjednika na predmetnoj nekretnini.

Iz obrazloženja pobijane presude proizlazi da je prvostepeni sud utvrdio sljedeće:

- da su u zemljišnoknjižnom ulošku 1713 k.o. Bugojno od 01.06.2020. godine na k.č. 734 /1 kao suvlasnici bili upisani između ostalih M.M. sa 3/40 Č.D. sa 3/40, P.Z. sa 233/960, P.V. i tužitelj B.Z. sa istim suvlasničkim dijelom. Osim njih kao suvlasnici su upisani B.M. rođ. P., P.D. i Đ. rođena P. J., te da je B. Z. se upisao kao suvlasnik na ovoj nekretnini na temelju kupoprodajnog ugovora zaključenog 2008. godine sa P.P., bratom P.V. i Z. Tužitelji P.D. i V.P kao i tuženi P.V. su zakonski nasljednici P.Z., koji je umro 06.12.2021. godine, a što proizlazi iz Rješenja o nasljeđivanju,
- Ugovor o doživotnom uzdržavanju OPU-IP:330/21 od 12.10.2021. godine je zaključen između prvotuženog kao davaoca izdržavanja, te primatelja izdržavanja drugotuženog P.V. i sada umrlog P.Z.i nesporno je da oni svoje suvlasničke dijelove na nekretnini k.č. 734/1, a nakon njihove smrti na temelju ovog ugovora ostavljaju prvotuženom S.Š. kao davatelju izdržavanja,
- trećetužena M. M. je sa prvotuženim Š.S .zaključila ugovor o poklonu OPU-IP: 456/21 od 27.10.2021. godine, putem punomoćnika te istom poklonila svoje suvlasničke dijelove na k.č. 734/1, kao i tuženi Č. Ž. i I. ugovorom o poklonu OPU-IP:517/21 od 14.12.2021. godine.

Prvi žalbeni prigovor tužitelja sadržan je na drugoj stranici žalbe i odnosi se na povrede pravila postupka, i to povrede koje su prema navodima žalbe počinjene na štetu tuženih, a ne na štetu tužitelja kao žalitelja.

Naime, tužitelji tvrde da postoji povreda pravila postupka u pogledu pravilnosti zastupanja tuženih od 3. do 5., jer je na glavnoj raspravi dana 20.04.2023. godine iste zastupala osoba koja ne može biti punomoćnik, odnosno koja je brisana iz imenika advokata Advokatske komore Republike Srpske sa danom 12.04.2023. godine.

Ovaj sud nalazi takve navode neosnovanim, jer je novi punomoćnik tih tuženih uz podnesak od 15.05.2023. godine dostavio Rješenje o brisanju iz imenika advokata Advokatske komore Republike Srpske broj A-04-1-03/2023 od 12.04.2023. godine pri

čemu je u drugom stavu izreke odlučeno da će se brisanje izvršiti po pravosnažnosti rješenja. Na istom rješenju stoji potvrda pravosnažnosti sa danom 21.04.2023. godine, pa je jasno da je brisanje izvršeno sa tim danom, dakle sa 21.04.2023. godine, pa u vrijeme zastupanja tuženih od 3-5 na glavnoj raspravi dana 20.04.2023. godine Tatjana Tamara Perduv i dalje je bila upisana kao advokat u odgovarajući imenik i stoga je mogla valjano preduzimati radnje kao punomoćnik tih tuženih na predmetnom ročištu.

Dalje, tužitelji ukazuju na povrede pravila postupka u odnosu na trećetuženu navodeći da je glavna rasprava dana 31.05.2023. godine trebala biti odložena zbog neobavještavanja trećetužene o izmjeni na strani punomoćnika.

Iako se ovakvim žalbenim navodima punomoćnik tužitelja postavlja u poziciju punomoćnika trećetužene, jer ukazuje ovom sudu na navodne povrede pravila postupka na štetu suprotne stranke (trećetužene), ovaj sud u smislu člana 221. Zakona o parničnom postupku i po službenoj dužnosti pazi na povredu pravila postupka koja se odnosi na stranačku sposobnost i zastupanje.

U tom smjeru, ovaj sud nalazi da prvostepeni sud nije načinio povrede pravila postupka takve naravi, pa ni ti žalbeni navodi nisu osnovani. To iz razloga što se ne može smatrati da trećetužena nije bila obavještena o terminu glavne rasprave, jer je u vrijeme zakazivanja imala punomoćnika čija je obaveza bila da obavjesti svoju parničnu stranku, konkretno trećetuženu, o narednom terminu glavne rasprave. Eventualni propusti u toj komunikaciji ne mogu se staviti na teret prvostepenom sudu.

Nadalje, uz odgovor na tužbu od 26.07.2022. godine punomoćnica je dostavila punomoć za zastupanje trećetužene izdatu u Banja Luci dana 12.07.2022. godine. Stoga se ovaj ugovorni odnos između ranije punomoćnice i trećetužene ima posmatrati kroz odredbe ugovora o nalogu u smislu člana 749. Zakona o obligacionim odnosima ("Službeni list SFRJ", broj 29/78, 39/85 i 57/89, "Službeni list RBiH", broj 2/92 i 13/93, "Službene novine FBiH", broj 29/03 i 42/11), te obzirom na mjesto zasnivanja takvog ugovornog odnosa imaju se primjeniti odredbe materijalnog prava Republike Srpske. Tim više što je i punomoćnica bila upisana kao članica Advokatske komore tog entiteta BiH.

Članom 93. Zakona o advokaturi („Službeni glasnik Republike Srpske“, broj 80/15) propisano je da je Statut opšti akt Advokatske komore.

Statut Advokatske komore Republike Srpske („Službeni glasnik RS“ br. 34/2016, 66/2017-odluka US i 64/2023), u odredbi člana 213. stav 6., a koja se po stavu ovog suda može analogno primjeniti i na ovu pravnu situaciju između trećetužene i novog punomoćnika, daje ovlaštenje likvidatoru (privremenom zamjeniku) da nastavi zastupati stranke i bez posebne punomoći sve dok stranke od njega ne preuzmu vođenje određenog pravnog posla.

Kako je u konkretnom slučaju pomenutim rješenjem Advokatske komore od 12.04.2023. godine u stavu trećem izreke određeno da se za likvidatora advokatske kancelarije ranijeg punomoćnika imenuje Minić Miroslav advokat iz Banja Luke to ovaj sud nalazi da je isti ovlašten preduzimati radnje i u ime trećetužene, sve dok ista ne preuzme vođenje određenog pravnog posla, konkretne parnice.

Neosnovano se, na strani 3. žalbe, tvrdi da prvostepeni sud nije cijenio kupoprodajni ugovor i sporazumni raskid istog, jer je prvostepeni sud na strani 11. u prva dva pasusa iznio svoj stav vezano za predmetne materijalne dokaze, nalazeći da je bila i nesporna činjenica da su prvotuženi i P.V. i Z. bili zaključili ugovor o kupoprodaji njihovih suvlasničkih dijelova na parceli 734/1 broj OPU-IP: 313/21 od 26.09.2021. godine i OPU-IP:307/21 od 22.09.2021. godine, te da su notarski obrađenim ugovorom OPU-IP: 329/21 od 12.10.2021. godine raskinuli ove ugovore, a kako je to navedeno u članu 2. ovog ugovora, jer je po zaključenju ovih ugovora došlo do promjene volje ugovaratelja i nesaglasnosti stvarne vrijednosti nekretnina koje su bile predmet kupoprodaje, odnosno da bi se izbjegao sudski spor, sa kupcima koji po Zakonu o stvarnim pravima imaju pravo preče kupovine.

U nastavku žalbenih navoda na strani 3. žalbe tužitelji se zadržavaju na razlozima predmetnog sporazumnog raskida pomenutog kupoprodajnog ugovora nalazeći postojanje nedopuštene pobude za zaključenje pobijanog ugovora o doživotnom izdržavanju.

Na strani 4. žalbe tužitelji analiziraju razloge zaključenja pobijana dva ugovora o poklonu sačinjenih između tuženih nalazeći da nije bilo razumnog razloga da tuženi poklanjanju svoje suvlasničke dijelove prvotuženom, smatrajući da je sve navedeno izvršeno samo kako bi se nasljedna prava i prava preče kupovine tužitelja.

Dakle, suštinski cijeli spor vodi se iz razloga što tužitelji osporavaju prenos suvlasničkih dijelova prvotuženom, a ne tužiteljima.

I ovaj sud nalazi da su predmetni pobijani ugovori zaključeni u odgovarajućoj formi, od strane ugovornih strana čija sposobnost za rasuđivanje nije bila upitna tokom postupka, te da predmetni ugovori nisu protivni Ustavu, prinudnim propisima ili moralu društva.

Razloge prvostepenog suda i ovaj sud prihvata u cijelosti, te dodatno nalazi, a što je bilo nesporno utvrđeno, da su tuženi kao suvlasnici u pogledu svojih suvlasničkih dijelova imali sva ovlaštenja koja inače pripadaju vlasniku, kao i da se suvlasnički dijelovi u pravnom prometu smatraju samostalnom stvari (član 26. Zakona o stvarnim pravima) kojom mogu slobodno i po svojoj volji da raspolažu (član 17. stav 1. Zakona o stvarnim pravima).

Stoga kada su tuženi P.V. i Z. kao suvlasnici raspolagali svojim suvlasničkim dijelovima zaključenjem kupoprodajnog ugovora kojeg su nakon 20 dana sporazumno sa prvotuženim raskinuli, te se odlučili da svojom imovinom raspolažu na drugi način kako bi sebi obezbjedili egzistenciju i sigurnost, a o čemu su dali iskaze upravo ugovarači predmetnog pobijanog ugovora o doživotnom izdržavanju, ne radi se o nedopuštenim pobudama kako to žalitelji tvrde, nego o raspolaganju svojom imovinom, slobodno i po svojoj volji.

Dodatno u vezi s tim, žalbom se ne spori zaključak prvostepenog suda na strani 9. drugi pasus pobijane presude da „prvotuženi umrlom Z. 03.11.2021. godine temeljem ugovora o doživotnom izdržavanju broj OPU-IP:330/21 uplatio 1.000,00 KM, dok je po zaključenju ugovora mu dao 500,00 KM za njegove potrebe, takođe drugotuženom P.V., koji je takođe potpisnik i druga ugovorna strana po ovom ugovoru, je svaki mjesec uplaćivao 1.000,00 ili 1.500,00 KM, a što i danas čini“.

Kod takvog činjeničnog i pravnog stanja ne može se govoriti da je pobijani ugovor o doživotnom izdržavanju broj OPU-IP:330/21 zaključen uz nedopušten osnov zaključenja tog ugovora. Inače u smjeru osnova ugovora tužitelji i nisu imali posebnih navoda, ali su tokom prvostepenog postupka i u žalbi ukazivali da je predmetni ugovor protivan odredbi člana 51. i 52. Zakona o obligacionim odnosima.

Osnov ili kauza ugovora je cilj, odnosno svrha ugovora, a dopuštenost kauze je bitan uslov za nastanak punovažnog ugovora, jer ako je osnova nedopuštena ugovor je ništav. Nedopuštenom se smatra osnova koja je suprotna javnom poretku, tj. ona koja je suprotna Ustavu, prinudnim propisima i moralu društva.

Konkretan osnov predmetnog ugovora po ovom sudu nije ni sporan, jer su stranke zaključile pobijani ugovor o doživotnom izdržavanju sa dopuštenim ciljem i upravo sa pravnom prirodom takvog ugovora, odnosno kako bi primatelj izdržavanja osigurao sredstva za svoje izdržavanje, a davatelj izdržavanja primio zauzvrat njegovu imovinu. Upravo tako je i postupljeno u predmetnom slučaju, jer su tuženi Popadić Vlado i Zoran raspolagali svojim suvlasničkim dijelom prenijevši ga prvotuženom koji njima osigurava određena sredstva. To je sasvim dovoljno za zaključak da pobijani ugovor o doživotnom izdržavanju ima dopuštenu svrhu.

Sve i da prvotuženi u takvom činjeničnom stanju ne izvršava sve ugovorene obaveze predmetni ugovor ne bi bio ništav, nego bi se mogao samo tražiti raskid tog ugovora zbog neizvršenja, jer neizvršenje ugovornih obaveza ugovor ne čini ništavim.

S druge strane, tužitelji su tokom cijelog postupka ponavljali navode o nedopuštenoj pobudi u smislu člana 53. Zakona o obligacionim odnosima. Osnov ili kauza ugovora je različit pojam od motiva, odnosno pobude za sklapanje ugovora. Pod motivom (pobudom) se podrazumijeva unutrašnji psihološki faktor ugovarača, odnosno ono što ga je pokrenulo na zaključenje ugovora. Jedan ugovarač poznaje kauzu drugog, ali najčešće ne zna njegov motiv, ali koji mu u krajnjoj liniji nije ni bitan. To iz razloga što i član 53. stav 1. Zakona o obligacionim odnosima, kao pravilo u vezi pobuda, propisuje da pobude zaključenja ugovora ne utiču na njegovu punovažnost.

I kod ovog dijela sud ponovno ukazuje na pravilo kod raspolaganja svojom imovinom, dakle slobodno i po vlastitom nađenju vlasnika. Razlozi koje su ugovarači-tuženi iznijeli u svojim iskazima nisu osporeni, niti po ocjeni ovog suda predstavljaju nedopuštene pobude za zaključenje ugovora, pa ni žalbeni razlozi u tom smjeru nisu mogli biti prihvaćeni.

Ako se i posmatra pravo preče kupovine, za koje tužitelji tvrde da su ga tuženi pokušali izbjeći, isto pravo postoji samo kada se prodaje etažno (su)vlasništvo tačno određene vrste nekretnine (stan, poslovna prostorija ili samostalna prostorija) u smislu člana 91. Zakona o stvarnim pravima. Dakle, to pravo ne postoji po automatizmu u svakom slučaju kada se prodaje suvlasnički dio.

Sadržaj izvedenih dokaza i utvrđenih činjenica od strane prvostepenog suda ne ukazuje da se radilo o prodaji kao načinu raspolaganja suvlasničkim dijelovima, nego prenosom kroz poklon ili doživotno izdržavanje, pa ni žalbeni navodi u smjeru postojanja prava preče kupovine i povrede tog prava nisu mogli biti prihvaćeni.

U pogledu osporavana dva ugovora o poklonu tužitelji u žalbi osporavaju razloge zaključenja takvih ugovora smatrajući da prvotuzeni i nije mogao u kratkom vremenu učiniti toliko korisnih stvari za srodnika poklonodavaca, pa da bi oni iskazali toliku zahvalnost da prvotuzenom poklone svoje suvlasničke dijelove, da se radilo o vrijednim nekretninama, pa je nerazumljivo da se iste poklanjaju nekome koga poklonodavci i ne poznaju.

U samim tim ugovorima o poklonu sadržani su razlozi činjenja poklona. To što se žaliteljima ovakvi motivi čine neprihvatljivim, ili što im se ponašanje poklonodavaca čini nelogičnim, ne znači da su isti postupali pod nedopuštenim pobudama kako to tužitelji tvrde, pa ni ovi žalbeni navodi nisu prihvaćeni.

Ostale žalbene navode ovaj sud je cijenio, ali nije našao da su od odlučnog značaja, pa ih nije dodatno obrazlagao iz razloga propisanih članom 231. Zakona o parničnom postupku.

Budući da tužitelji nisu uspjeli u postupku povodom pravnog lijeka, to je odbijen i zahtjev za sastav žalbe po punomoćniku u iznosu od 1.260,00 KM.

Slijedom svega iznesenog, a kako se nisu stekli žalbeni razlozi navedeni u žalbi, valjalo je žalbu tužitelja odbiti kao neosnovanu i potvrditi prvostepenu presudu temeljem odredbe člana 226. Zakona o parničnom postupku.

Predsjednica vijeća
Aida Pezer-Alić